

TRÒ CHƠI ÂM NHẠC - PHƯƠNG TIỆN HÌNH THÀNH CẢM XÚC THẨM MỸ CHO TRẺ MẦM NON

TRẦN THỊ THU*

Ngày nhận bài: 01/08/2017; ngày sửa chữa: 04/08/2017; ngày duyệt đăng: 05/08/2017.

Abstract: Developing sense of aesthetic is one of important goals of the Early Childhood Education Program, 2009 with aim to help children be able to feel the beauty of nature, the life and artistic works as well as to express their emotions and creativity through musical activities. In this article, author mentions role of musical games in developing sense of aesthetic for preschool children. Moreover, the article proposes some solutions for aesthetic emotion development of preschool children.

Keywords: Music games, aesthetic feeling/emotion for preschool children.

Âm nhạc không chỉ mang đến cho trẻ một thế giới hiện thực sinh động, tự nhiên đầy màu sắc mà còn mang đến cho trẻ những ấn tượng khó phai về cái đẹp trong cuộc sống, cái thiện, cái đẹp đến với trẻ. Với ý nghĩa đó, âm nhạc đã được đưa vào chương trình giáo dục mầm non (MN) và được coi là phương tiện hiệu quả để giáo dục thẩm mỹ (GDTM) cho trẻ mầm non (TMN). Trong xu hướng phát triển của xã hội và trước những yêu cầu về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT nói chung, ngành Giáo dục MN nói riêng, đòi hỏi mỗi hoạt động giáo dục cần có sự thay đổi về nội dung, phương pháp tổ chức, hình thức thể hiện, kiểm tra, đánh giá nhằm tôn trọng nhu cầu, hứng thú và sở thích của trẻ. Trò chơi âm nhạc (TCÂN) là một trong những biện pháp tốt, mang đến những chuyển biến tích cực trong việc hình thành và phát triển cảm xúc thẩm mỹ cho TMN.

1. Một số khái niệm

1.1. “Trò chơi” và “trò chơi âm nhạc”:

- Trò chơi: Có nhiều tác giả nghiên cứu và làm rõ khái niệm về trò chơi cho TMN. Trong cuốn *Giáo dục học MN*, tác giả Đào Thanh Âm đã trích dẫn khái niệm của tác giả N.A. Crupxkaia: “Chơi giúp trẻ thỏa mãn hai nhu cầu đó là: trẻ mong muốn được hiểu biết về cuộc sống xung quanh, hơn nữa trẻ thích bắt chước người lớn và mong muốn được hoạt động tích cực với bạn bè cùng tuổi” [1; tr 25]. Hay Phạm Thị Châu và nhóm tác giả đã đưa ra khái niệm về trò chơi như sau: “Trò chơi là một trong các loại hình hoạt động của trẻ ở trường MN, là hoạt động chủ đạo của trẻ mẫu giáo được người lớn tổ chức, hướng dẫn nhằm giúp trẻ thỏa mãn nhu cầu vui chơi và nhận thức; đồng thời nhằm giáo dục và phát triển toàn diện cho trẻ ở lứa tuổi này” [2; tr 147].

Với quan điểm của các nhà nghiên cứu đã nhận định, trò chơi chính là các hoạt động đáp ứng nhu cầu về vận động, khám phá, trải nghiệm cảm xúc và nhận thức của bản thân, mang đến sự trưởng thành ở mỗi đứa trẻ. Như vậy, trò chơi là các hoạt động tự nhiên do con người sáng tạo ra, nhằm mục đích thỏa mãn nhu cầu vui chơi, giải trí của con người. Đối với TMN, trò chơi còn giúp trẻ thực hành, trải nghiệm các hành động, kỹ năng sống và giáo dục nhân cách trẻ.

- TCÂN: Vui chơi là hoạt động chủ đạo của trẻ. Thật hiếm thấy một đứa trẻ phát triển bình thường mà không có nhu cầu vui chơi, nhu cầu có bạn cùng chơi. Dân gian thường nói về một đứa trẻ hiếu động tinh nghịch là: “Có nghịch thì mới là đứa trẻ thông minh”. Có lẽ vì thế mà TMN ở trường luôn được tham gia vào các hoạt động học tập dưới hình thức trò chơi phong phú và đa dạng, như: chơi đóng vai theo chủ đề; xây dựng - lắp ghép; đóng kịch; trò chơi học tập; trò chơi vận động và trẻ còn được chơi TCÂN.

Mỗi loại trò chơi đối với trẻ đều có mục đích giáo dục và yêu cầu riêng, và TCÂN cũng vậy. Đã có rất nhiều tác giả nói về TCÂN thông qua các nghiên cứu của mình, như tác giả Ngô Thị Nam cho rằng: “TCÂN là hình thức hoạt động sáng tạo, tích cực nhất, nhằm đến sự thể hiện nội dung cảm xúc âm nhạc, dưới các dạng vận động... Đặc trưng cơ bản nhất của TCÂN là âm nhạc quyết định nội dung và tính chất các hoạt động” [3; tr 131]. Còn tác giả Phạm Thị Hòa lại nêu ra khái niệm: “TCÂN là dạng hoạt động âm nhạc tổng hợp, được tổ chức dưới nhiều hình thức hấp dẫn với nhiều dạng khác nhau như phát triển tai nghe âm nhạc, phát triển cảm xúc và sáng tạo trong âm nhạc” [4; tr 80]. Qua những

* Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương

nghiên cứu trên, chúng tôi hướng tới quan niệm: *TCÂN là dạng hoạt động âm nhạc tương đối tổng hợp, mà ở đó người chơi được vận dụng và thể hiện các kĩ năng âm nhạc của mình như nghe nhạc, ca hát và vận động theo nhạc.* Mỗi TCÂN đều có luật chơi và yêu cầu riêng phù hợp với từng đối tượng TMN, để người tham gia thể hiện được khả năng âm nhạc cũng như tìm thấy niềm vui trong khi chơi.

1.2. “Thẩm mĩ” và “GDTM cho TMN”:

- *Khái niệm “thẩm mĩ”.* Tác giả Bennye D. Austring - Merete Sorensen (Trường Cao đẳng Tổng hợp Zealand - Đan Mạch, trong bài báo *Hướng tới một khái niệm học tập theo định hướng thẩm mĩ* đã đặt vấn đề: *“Thuật ngữ thẩm mĩ bắt nguồn từ tiếng Hi Lạp “aistesis” và có thể dịch thành các từ như: cảm giác, giác quan và cảm xúc”.* Cách hiểu này giải thích: *thẩm mĩ như là một loại hình nhận biết giác quan, mang lại cho các giác quan một trải nghiệm sinh lí học đặc biệt và khả năng nhận biết* [5; tr 37]. Hay cũng có quan điểm: *“thẩm mĩ đại diện cho một quan điểm nhìn nhận về thế giới mang tính chất lượng, đem lại cuộc sống ý nghĩa”* [5; tr 39].

Qua các nghiên cứu, đúc rút kinh nghiệm của các nhà giáo dục, theo chúng tôi: *“Thẩm mĩ là một dạng biểu tượng đặc trưng giác quan, nó chứa đựng sự diễn giải của chính chúng ta và diễn giải về thế giới và đặc biệt nó có thể diễn đạt từ chính cảm xúc của chúng ta, đến cảm xúc của người khác và biểu lộ về các loại cảm xúc”* [5; tr 40].

- *“GDTM cho TMN”.* GDTM cho TMN được ghi rõ trong *Chương trình Giáo dục MN* là lĩnh vực: *“giúp trẻ có khả năng cảm nhận được vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống và các tác phẩm nghệ thuật; giúp trẻ có khả năng thể hiện cảm xúc và sự sáng tạo trong hoạt động âm nhạc; giúp trẻ thêm yêu thích và hứng thú tham gia vào các hoạt động nghệ thuật”* [6]. Nhiệm vụ của GDTM cho TMN là giúp cho thế hệ trẻ làm chủ những giá trị thẩm mĩ, hình thành ở trẻ mối quan hệ đặc biệt đối với hiện thực, tạo cho trẻ năng lực cảm thụ, rung động, nhận xét đánh giá cái đẹp, nảy sinh ở trẻ nhu cầu và thói quen sáng tạo ra những giá trị thẩm mĩ mới.

Về bản chất, GDTM cho TMN là nhằm xây dựng nên những đứa trẻ hồn nhiên, với tâm hồn trong sáng thơ ngây đúng với lứa tuổi, biết thưởng thức, đánh giá và sáng tạo cái đẹp. Đó là những thành tố cơ bản, góp phần hình thành nên nhân cách trẻ một cách toàn diện, đáp ứng được yêu cầu đổi mới và phát triển của ngành và xã hội.

2. Trò chơi âm nhạc - phương tiện hình thành cảm xúc thẩm mĩ cho TMN

Trong các lĩnh vực giáo dục, GDTM có ý nghĩa quan trọng trong quá trình phát triển toàn diện nhân cách TMN. Phương tiện để GDTM cho trẻ có thể sử dụng nhiều lĩnh vực nghệ thuật khác nhau: bằng âm nhạc, nghệ thuật tạo hình, nghệ thuật sân khấu, nghệ thuật điện ảnh, những tác phẩm văn thơ...; trong đó, âm nhạc được coi là phương tiện GDTM cho TMN hiệu quả và rất tự nhiên.

Đối với TMN thì âm nhạc mang đến cho trẻ nhiều trải nghiệm thú vị. Các hoạt động ca hát, nghe nhạc, vận động theo nhạc và đặc biệt là TCÂN được TMN rất yêu thích. Đối với TMN, TCÂN không những đáp ứng được nhu cầu tâm lí mà còn củng cố các kiến thức và kĩ năng âm nhạc; bên cạnh đó, còn mở rộng vốn hiểu biết sơ giản về nghệ thuật âm nhạc và cuộc sống. Với hình thức chơi thoải mái, không gò ép, TCÂN đã giúp trẻ giải phóng năng lượng xấu trong cơ thể, mang đến sự thoải mái để chịu, hào hứng phấn khởi, sự hồn nhiên vốn có của TMN.

TCÂN không những củng cố kiến thức về âm nhạc cho TMN mà còn là môi trường thuận lợi giúp trẻ thể hiện các kĩ năng âm nhạc, phát triển khả năng âm nhạc. Khi chơi, trẻ được hát, được múa, vận động theo nhạc, thể hiện sự tự tin năng động và sáng tạo của trẻ. Qua hoạt động này, giúp trẻ thêm hứng thú và lòng yêu thích âm nhạc, thôi thúc các em nhu cầu tìm hiểu về các bài hát, điệu múa mà trẻ được thể hiện. Từ chỗ tập trung lắng nghe nhạc, trẻ đã cảm nhận và tự mình xác định được sắc thái tình cảm của bài hát và có phản xạ với sự thay đổi bởi giai điệu, nhịp độ, tiết tấu của âm nhạc bằng ánh mắt, nét mặt biểu cảm và sự chuyển động tự nhiên của cơ thể. Dưới sự giúp đỡ của giáo viên, TMN biết cách cảm nhận và trải nghiệm được nhiều cảm xúc khác nhau mà tác phẩm âm nhạc mang lại.

Trò chơi nói chung và TCÂN nói riêng có vai trò quan trọng đối với TMN. Khi tham gia vào TCÂN, do tính thi đấu và phân định thắng thua nên trẻ nhanh nhẹn hoạt bát hơn, biết thỏa thuận, chia sẻ, đoàn kết giúp đỡ bạn và thể hiện được tính kỉ luật trong khi chơi. Trẻ biết lắng nghe nhau, phân chia công việc cho các nhóm bạn, thảo luận nhóm để đưa ra câu trả lời chính xác của trò chơi... Do vậy, TCÂN đã giúp trẻ phân định được thế nào là đúng, là sai, khi chơi phải tuân thủ luật chơi, biết chia sẻ đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau để đạt được hiệu quả chơi. Cùng với đó, trẻ phải ghi nhớ cách chơi, luật chơi nên phát triển ở trẻ trí nhớ, suy nghĩ độc lập, phán đoán, cạnh tranh lành mạnh...; giúp trẻ nhanh nhẹn, linh hoạt và thông minh hơn. Khi chơi TCÂN còn đòi hỏi trẻ phải vận động, chạy nhảy, hát và hò reo cổ vũ nên giúp trẻ phát triển và rèn

luyện sức khỏe dẻo dai, bền bỉ. Có những TCÂN trẻ đóng vai các nhân vật trong bài hát, thể hiện giọng hát và động tác của nhân vật (như giọng của bác đưa thư, bà lão, bạn gà, bạn vịt...) nên TMN dần hiểu được những thói quen sinh hoạt và lao động trong xã hội. Từ đó, trẻ thêm yêu lao động, biết trân trọng những sản phẩm của lao động và biết lao động tự phục vụ bản thân. Bên cạnh đó, khi trẻ chơi trẻ luôn mong muốn dành được những phần thưởng hoặc sự ngưỡng mộ của các bạn, nên trẻ phải chủ động chơi thật tốt, thể hiện bài hát thật hay, vận động thật khớp với nhạc đã giáo dục trẻ cái đẹp trong khi chơi. Trẻ biết chơi như thế nào cho đẹp, làm thế nào để chơi đẹp và từ đó vận dụng vào cuộc sống hàng ngày, biến cái đẹp trong trò chơi thành cái đẹp trong cuộc sống.

Trong TCÂN, không những trẻ thể hiện các kĩ năng âm nhạc mà còn mô phỏng lại hoạt động xã hội và môi trường xung quanh: trẻ đóng vai thành ca sĩ, nhạc công, người dẫn chương trình và khán giả thưởng thức âm nhạc... nên trẻ hiểu thêm về những công việc của người lớn trong cuộc sống, giúp trẻ chuẩn bị những kĩ năng sống cần thiết để trưởng thành. Khi chơi cùng nhau, trẻ thường phải thỏa thuận và giúp đỡ nhau trong trò chơi, cũng giúp trẻ xóa đi sự e ngại nhút nhát ban đầu, làm quen với nhau nhanh hơn và xây dựng được hình ảnh bạn tốt. TCÂN giúp TMN dễ hòa nhập, gây được tình cảm thân thiện, là điều kiện tốt để trẻ phát triển giao tiếp và mạnh dạn, tự tin. Từ đó, còn giúp trẻ bộc lộ được suy nghĩ, bày tỏ quan điểm của mình để người lớn thấu hiểu và tôn trọng trẻ, giúp nhà giáo dục điều chỉnh phương pháp giáo dục, gần gũi và yêu thương trẻ.

Trong trò chơi, trẻ luôn có nhu cầu đánh giá bản thân và người khác, đã tham gia chơi thì phải có sự cạnh tranh, điều này đã khiến trẻ luôn cố gắng và mong muốn khẳng định mình, thể hiện những kiến thức âm nhạc đã học. Qua TCÂN, trẻ còn cảm thụ được nội dung, tính chất và ý nghĩa giáo dục của bài hát, giúp trẻ thêm yêu thích âm nhạc và phát triển năng khiếu nghệ thuật. Sự yêu mến của trẻ dành cho âm nhạc nói chung và TCÂN nói riêng đã giúp trẻ có đời sống tinh thần và trí tưởng tượng phong phú, khơi nguồn cho sự sáng tạo trong âm nhạc và trong đời sống hàng ngày của trẻ. GDTM bằng TCÂN cũng là phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc cho trẻ. Khi tổ chức cho trẻ chơi, giáo viên dùng ngôn từ thẩm mĩ, giàu hình tượng để giới thiệu cách chơi và luật chơi để khắc sâu ở trẻ cảm xúc thẩm mĩ trước giai điệu và ca từ của bài hát; từ đó, trẻ tưởng tượng ra hình thức thể hiện cảm xúc của mình bằng vận động và hát theo nhạc.

Với âm nhạc, để GDTM cho TMN bằng TCÂN thì nhà giáo dục phải luôn có ý thức phát triển hệ thống tư duy âm nhạc cho trẻ. Từ việc lựa chọn trò chơi phù hợp với mọi đối tượng cũng như hình thức tổ chức chơi từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp. Mở rộng kinh nghiệm cảm thụ âm nhạc bằng nhiều phương diện khác nhau của tai nghe âm nhạc ở TMN: nghe nhiều tính chất âm nhạc vui tươi trong sáng, hài hước dí dỏm, nhẹ nhàng êm đềm, mạnh mẽ dứt khoát; nghe âm thanh to nhỏ, cao thấp; nghe nhạc có lời, nhạc không lời; nghe âm sắc của nhiều loại nhạc cụ khác nhau... sẽ giúp trẻ có sự tập trung chú ý, phát triển trí nhớ âm nhạc, kích thích tư duy và sự nhạy cảm trong âm nhạc. Tuy nhiên, chỉ cảm thụ thôi thì chưa đủ, GDTM cho TMN còn phải giúp trẻ có năng lực biểu diễn ở mức độ đơn giản. TCÂN đã khẳng định được vai trò của mình trong GDTM, ngoài yếu tố giải trí, mang lại niềm vui cho trẻ thì các TCÂN là môi trường năng động để TMN tự do thể hiện khả năng âm nhạc cũng như sự sáng tạo trong âm nhạc của mình.

Chẳng hạn, trong trò chơi "*Nghe giai điệu đoán tên bài hát*", trẻ không những phải tập trung lắng nghe và đoán chính xác tên bài hát mà còn phải thể hiện khả năng ca hát của mình một cách sinh động để nhận được sự cổ vũ của giáo viên và các bạn. Cũng trong trò chơi này, từng nhóm hoặc mỗi cá nhân lại có phong cách thể hiện bài hát khác nhau, có nhóm kết hợp giữa hát và vận động theo nhạc, có nhóm lại hát đối đáp..., do vậy, trẻ vừa được củng cố kĩ năng âm nhạc, vừa được lắng nghe và thưởng thức khả năng âm nhạc của các bạn nên dần hình thành kĩ năng biểu diễn âm nhạc tự tin, chuyên nghiệp. Qua sự động viên, khích lệ và cổ vũ của giáo viên và các bạn, trẻ càng thêm tự tin, tự nhiên biểu diễn, hay thể hiện cảm xúc ngây thơ, ngộ nghĩnh và đáng yêu. Những trải nghiệm này là bài học rất tốt cho trẻ trong quá trình phát triển thành người lớn ở TMN.

3. Một số biện pháp sử dụng TCÂN để hình thành cảm xúc thẩm mĩ cho TMN

TMN tiếp nhận tri thức thông qua hoạt động vui chơi là chủ yếu. Trong các lĩnh vực giáo dục, việc sử dụng trò chơi là một biện pháp để giáo dục trẻ luôn được tổ chức trong trường. Đối với lĩnh vực phát triển thẩm mĩ, TCÂN được sử dụng như một phương tiện để hình thành cảm xúc thẩm mĩ cho TMN cũng luôn được quan tâm. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả GDTM cho TMN, cần thực hiện đồng bộ một số biện pháp sau:

3.1. Tạo môi trường thuận lợi để TMN có cơ hội được trải nghiệm, thể hiện khả năng âm nhạc của mình. Trong trường MN nên tổ chức các hoạt động văn hóa văn nghệ thu hút giáo viên và trẻ ở các nhóm

lớp tham gia, như: Lễ khai giảng, ngày Quốc tế thiếu nhi, Tết Trung thu, lễ Bế giảng năm học... Trong các sự kiện ấy không thể thiếu việc tổ chức các trò chơi mang tính chất cộng đồng, giao lưu gắn kết giữa mọi trẻ trong trường bằng âm nhạc: Trò chơi hát đối đáp, hòa tấu dụng cụ gõ, đệm... Do được tham gia thể hiện ca hát, vận động và chơi các TCÂN trong những dịp này đã tạo sân chơi nghệ thuật vui vẻ, bổ ích và hứng thú khi đến trường và giúp trẻ hiểu thêm ý nghĩa cao đẹp của ngày hội ngày lễ.

3.2. Thường xuyên tổ chức nhiều dạng TCÂN khác nhau cho TMN: trò chơi phát triển tai nghe nhạc, trí nhớ âm nhạc, luyện phản xạ trong âm nhạc, đóng vai trong âm nhạc và sáng tạo trong âm nhạc. Ở mỗi dạng TCÂN lại tổ chức cho trẻ một số trò chơi khác nhau, như: *Tai ai tinh* là trò chơi thuộc dạng trò chơi phát triển tai nghe nhạc. Với trò chơi này, trẻ nghe và phân biệt được nhiều nét giai điệu, âm sắc giọng hát, các loại nhịp, cường độ âm thanh và thể loại âm nhạc khác nhau của bài hát; trẻ cảm nhận được sự khác biệt trong các yếu tố âm nhạc, thấy được nét đẹp trong sự khác biệt đó. Từ đó, trẻ có hứng thú với trò chơi hơn, tập trung lắng nghe và phân biệt được sự thay đổi của các yếu tố cấu thành âm nhạc.

3.3. Tích cực tổ chức cho trẻ tham gia các hoạt động góc, đặc biệt là “góc âm nhạc” (hoặc “góc biểu diễn”). Góc âm nhạc là môi trường nghệ thuật ngay trong lớp học, là sân chơi nghệ thuật để trẻ tự do thể hiện khả năng sáng tạo và biểu diễn nghệ thuật của mình. Khi chơi ở “góc” này, trẻ tự thỏa thuận phân vai chơi, có trẻ thì đóng làm nhạc công đệm đàn cho bạn hát, có trẻ thì đóng làm ca sĩ cầm micro biểu diễn, có trẻ sẽ múa minh họa, gõ đệm cho bạn, cũng có nhóm trẻ lại làm khán giả cổ vũ... Khi chơi cùng nhau, mỗi trẻ đều rất cố gắng thể hiện thật tốt vai diễn của mình để nhận được sự cổ vũ và ngưỡng mộ của các bạn, trẻ chơi theo nhóm biết thỏa thuận công việc trong nhóm, trẻ biểu diễn thì thể hiện sự chu đáo, tự tin, tự nhiên... Qua các hoạt động chơi bằng âm nhạc này, trẻ cảm nhận và thể hiện được những vẻ đẹp trong cuộc sống, trong lao động và học tập.

Âm nhạc nói chung và TCÂN nói riêng là phương tiện GDTM hiệu quả đối với sự hình thành và phát triển nhân cách TMN. Thông qua TCÂN, trẻ có môi trường và điều kiện thuận lợi để củng cố, khám phá và thể hiện những hiểu biết và kỹ năng hoạt động âm nhạc theo cách riêng của trẻ. Quan trọng hơn, qua chơi mà xây dựng được tình yêu của trẻ đối với âm nhạc, đây là một thành công rất lớn của quá trình GDTM. Từ chỗ yêu thích, trẻ dần khám phá, tìm hiểu

cái hay, cái đẹp, cái thiện trong âm nhạc; sau đó mới học tập và vận dụng những nét đẹp đó trong nghệ thuật âm nhạc và trong cuộc sống hàng ngày. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đào Thanh Âm (chủ biên, 1997). *Giáo dục học mầm non* (tập 1). NXB Đại học Sư phạm.
- [2] Phạm Thị Châu - Nguyễn Thị Oanh - Trần Thị Sinh (2006). *Giáo dục học mầm non*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [3] Ngô Thị Nam và nhóm tác giả (1993). *Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc* (tập 2). NXB Giáo dục.
- [4] Phạm Thị Hòa (2014). *Giáo trình tổ chức hoạt động âm nhạc cho trẻ mầm non* (tập II). NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Bộ GD-ĐT (2009). *Chương trình Giáo dục mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [6] Đỗ Xuân Hà (1989). *Giáo dục thẩm mỹ - Môn nợ lớn đối với thế hệ trẻ*. NXB Giáo dục.

Sử dụng phòng hoạt động âm nhạc...

(Tiếp theo trang 116)

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [2] Đặng Lộc Thọ (2015). *Thực trạng sử dụng đồ chơi, học liệu giúp phát triển khả năng nhận thức và trí tưởng tượng sáng tạo cho trẻ tại các trường mầm non thực hành thuộc Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương*. Tạp chí Thiết bị Giáo dục, số đặc biệt tháng 9/2015, tr 70-71; 90.
- [3] Hoàng Công Dụng - Trần Chinh (2015). *Tổ chức các hoạt động lễ hội ở trường mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4] Nguyễn Thị Hoà (2012). *Giáo dục tích hợp ở bậc mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Trần Bá Hoàn (2003). *Dạy học lấy người học làm trung tâm: Nguồn gốc, bản chất, đặc điểm*. Tạp chí Thông tin khoa học giáo dục, số 96/2003, tr 1-5.
- [6] Trần Văn Minh (2015). *Xây dựng phòng hoạt động âm nhạc góp phần nâng cao kỹ năng tổ chức hoạt động âm nhạc trong đào tạo giáo viên mầm non*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 6/2015, tr 156-158.
- [7] Lê Anh Tuấn (2007). *Giáo trình dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp*. NXB Giáo dục.
- [8] Hoàng Văn Yến (chủ biên, 2003). *Bồi dưỡng âm nhạc cho giáo viên mầm non*. NXB Giáo dục.